

ביצה פרק ראשון ביצה

ב

עין משפט
נר מצוה

ביצה לא האכל - בו ביום בגמרא מפרש טעמא: **שאר כבוש** - משום דהני תלת מילי הוו מקולי בית שמאי וממורי בית הלל גבי י"ט חג לא גבי הדדי ובגמרא מפרש טעמייהו: **ככוסבת** חמרה: **יחפור בדקר** - פיל"א בלע"ז: **ומודים שאם שפט כו'** - כדמפרש טעמא בגמ' כפי' לו דקר

א מ מ"י פ"א מהלכות י"ט הלכה טו כמנ לאוין עה טושיע א"ח ס"י הקיג טפיף א :

ב ב מ"י פ"א מהלכות חמין ומלה הלכה ב טושיע א"ח ס"י חמג טפיף ז :

ג ג מ"י פ"ג מהלכות י"ט הל' א סמג לאוין עה טושיע א"ח ס"י חמג טפיף יד :

ד ד מ"י פ"ד מהלכות שבת הלכה עו סמג לאוין סה טושיע א"ח ס"י טה טפיף כו :

ה ה מ"י פ"ה מהל' שבת הלכה יח סמג י"ז וי"ו עה טושיע א"ח ס"י חמג טפיף ק :

ו ו מ"י פ"ו מהלכות שבת הלכה י"ט סמג טפיף ק :

שנוולדה ביום טוב בית שמאי אומרים **תאכל ובית הלל אומרים ילא תאכל** **בית שמאי אומרים שאור בכבושת ובית הלל אומרים יזה וזה בכבושת** **חיה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה ובית הלל אומרים ילא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום, ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא :** **בבית שמאי עסקינן איילימא בתרנגולת העומדת לאיילימא מאי טעמייהו דבית הלל איילימא דאפרת הוא אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, מאי טעמייהו דבית שמאי מוקצה היא? וכאי קושיא, דלמא בית שמאי לית להו מוקצה? קא סלקא דעתין אפילו מאן דשרי במוקצה, בגולד אפר - מאי טעמייהו דבית שמאי אמר רב נחמן לעולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ונדאית ליה מוקצה אית ליה גולד ודלית ליה מוקצה לית ליה גולד: **בית שמאי כרי שמעון ובית הלל כרי יהודה** **אמר רב נחמן הכי והתנן בית שמאי אומרים מנביהו מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את המבלא בולה ובגמרא אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כרי יהודה ובית הלל כרי שמאי אמר רב נחמן שבת *דסתם לן תנא כרבי שמעון חתן *מתחבין את הדלועין ולפני הבהמה יואת הנבלה לפני הכלבים מוקים לה לבית הלל כרבי שמעון, אבל גבי****

ענון מבעוד יום: **שאפר כירה מוכן הוא** - בגמרא כתי מ"י קאמר: **גמ' הטומאה לאכילה** - שאינה מוקפת: **אוכלא דאפרת** - אוכל ששפדו וחבירו *במנחות חבירו אוכלין כמאן דמפרחי דמו וכן בשמיטה חולין (דף ע"ג): **ליס לנו מוקפה** - דלמא כר' שמעון סבירא להו דלמא כפרקין (ספרי) (שבת דף מד:) מותר השמן שגבר ושדקערה אכסור ("דברי רבי יהודה") ור"ש מותר: **קא סלקא דעתין** - להכי פריקין מאי טעמייהו דבית שמאי דקא סלקא דעתין דלפי' לר' שמעון דשרי במוקפה בטולד אסורי דלילו *מוקפה סבירא ליה לא מקמי דאיגש מדעתיה מודי דחזי ליה אכל *ולגל לא הוה ידע דנהוי דעתיה עלויה: **ומי אפר רב נחמן סני** - דבית הלל כר' יהודה: **מנביסין** - בשבת מעל השלחן עלמות שאינן ראוין לאכילה וקליפי' אגוזים ולא חיישינן למוקפה: **וביום סלל אומרים** - איין מטלטלין איתון בידיים שמוקפה הן: **אלא מסלק הטבלא** - שיש תורת כלי עליה ומנערה: **ואמר רב נחמן אנו אין לנו** - בשמיטה משנה זו לפי שמוחלת שיטהה אלא כך שמעיה מרבושינו דבית שמאי כרי יהודה ומחמרי, ובית הלל כרבי שמעון: **מסכין דלועין** - תלושין לפני הבהמה ולא אמרינן טרחא דלאו טורח הוא: **ואם מבינה לפני סלונים** - ואע"פ שנתכבלה בשבת דבין השמשות לא היתה עומדת לאכילה ככוסב אפילו הכי שרי דלית לן מוקפה בשבת הלכך מנביהין מעל השלחן דמיייר בשבת מוקים לבית הלל דנימרו כר' שמעון כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא דקיימא לן הלכה ככהם משנה וקיימא [לן] הלכה כבית הלל אכל גבי יום טוב דלשכתן דסתם כרבי יהודה: **דתנן דמי דהאי גולד דהבא הוי גולד טפי שמחילה לא היה בעולם אבל הם הכלי היה בעולם רק שגבר וכן משמע נמי בעירובין (דף מה: ושם) מילא בעיצא מיבלע בלעיי ופריך כל שכן דהוי גולד ואכסור ומאי פריך ודלמא הואו כר' שמעון דהא רבי שמעון מותר בגולד אלא ודאי היינו טעמא דפרשית דכיון דבלעיי לא היו כלל בעולם ואפי' ר' שמעון מודה דהאי טולד אכסור:**

רבינו חננאל
אתחיל פסכת
ביצה בעורת (מהל' פ"ג)
גדול העצה, (מהל' פ"ג)

אוכלא דאפרת הוא - פירוש אוכל הנפרד מה אוכל הוא דהבינה שנוולדה נפרדה היא מן התרנגולת ואי כתי שמיטה לא ואכיל כל שגובה: **דלמא בית שמאי לית להו מוקפה** - תימה במהני קאמר בדידי דבית שמאי אית להו מוקפה דקתני (לקמן דף י"ג) לא יטול אלא אם כן נעטע מבעוד יום ושרי לומר דמוקפה דבעלי חיים חמיר טפי ומוקפה ביותר והכס הוא דלית ליה מוקפה כדחזינא ר"ש דלע"ג דלית ליה מוקפה אית ליה (שבת דף מה:) גבי גרזרת ולמוקים דתחקלאי טפי:

קא סלקא דעתין דלפי' מאן דשרי מוקפה בטולד אכסור: דלא מקמי איגיש מאי דחזי ליה אבל בטולד לא הוה ידע מאתמול ותימה דהא רבי שמעון דשרי במוקפה שרי בטולד כדאמרין בשבת (דף כ"ט:) רבי יהודה אומר איין מסיקין בשבדי כלים ור"ש מותר אע"ג דהוי טולד וי"ל דלא

דמי דהאי גולד דהבא הוי גולד טפי שמחילה לא היה בעולם אבל הם הכלי היה בעולם רק שגבר וכן משמע נמי בעירובין (דף מה: ושם) מילא בעיצא מיבלע בלעיי ופריך כל שכן דהוי גולד ואכסור ומאי פריך ודלמא הואו כר' שמעון דהא רבי שמעון מותר בגולד אלא ודאי היינו טעמא דפרשית דכיון דבלעיי לא היו כלל בעולם ואפי' ר' שמעון מודה דהאי טולד אכסור:

מנביהין מעל השלחן עלמות וקליפין - שאינן מוקפות של עדשים מפני שהן ראוין למאכל בהמה לכך נ"ל שהם ראוים למאכל בהמה כגון עלמות רכים וקליפי' תפוחים ובית הלל סבירי כיון דלא חזי למאכל אדם לא: **ובית הלל אומרים מסלק את הטבלא** - והלא היא כוסים לדבר האכסור דהא לא שכת הואיל והניחם שם מעט ויש לומר דלפירוש רבינו חס נישא דפירש במסכת שבת* דלא הוי כוסים לדבר האכסור אלא כשרעתו להניחם שם כל היום אי גמי כיון דהוה שם אוכלין הוה ליה כוסים לדבר האכסור ולדבר המותר ושרי כדמוכה פרק טולד (שם דף קמ"ג) ועוד דאין זהמניח בטובה דהא אינו טעם היכי יפלו: **דתנן מתחבין את הדלועין** ופ"ה הכי דמי אי בדלועין שהיו מחוברין בין השמשות כהא ודאי מודה ר' שמעון נזרה שמה ישלה ויתלוש וי"ל דמייירי בתלושין וסלקא דעתך דאכסור דמשה להו אוכלין לפי שהן קשין והאסור מרקב אותם: **ואת הגבלה** כו' - אלו לריבין לפרש שנתכבלה בשבת ומכל מקום חני להו כהדי הדדי דלע"ג דבלועין לא הוי טעמא משום מוקפה כמו שנבלה משום דבשיהם שייך לון מחתבין:

עין משפט
נר מצוה
א מ מ"י פ"א מהלכות י"ט הלכה טו כמנ לאוין עה טושיע א"ח ס"י הקיג טפיף א :
ב ב מ"י פ"א מהלכות חמין ומלה הלכה ב טושיע א"ח ס"י חמג טפיף ז :
ג ג מ"י פ"ג מהלכות י"ט הל' א סמג לאוין עה טושיע א"ח ס"י חמג טפיף יד :
ד ד מ"י פ"ד מהלכות שבת הלכה עו סמג לאוין סה טושיע א"ח ס"י טה טפיף כו :
ה ה מ"י פ"ה מהל' שבת הלכה יח סמג י"ז וי"ו עה טושיע א"ח ס"י חמג טפיף ק :
ו ו מ"י פ"ו מהלכות שבת הלכה י"ט סמג טפיף ק :
אמרו רבינו חננאל
אתחיל פסכת
ביצה בעורת (מהל' פ"ג)
גדול העצה, (מהל' פ"ג)
ביצה שנוולדה ביום טוב בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים ילא תאכל בית שמאי אומרים שאור בכבושת ובית הלל אומרים יזה וזה בכבושת חיה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה ובית הלל אומרים ילא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום, ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא : בבית שמאי עסקינן איילימא בתרנגולת העומדת לאיילימא מאי טעמייהו דבית הלל איילימא דאפרת הוא אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים, מאי טעמייהו דבית שמאי מוקצה היא? וכאי קושיא, דלמא בית שמאי לית להו מוקצה? קא סלקא דעתין אפילו מאן דשרי במוקצה, בגולד אפר - מאי טעמייהו דבית שמאי אמר רב נחמן לעולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ונדאית ליה מוקצה אית ליה גולד ודלית ליה מוקצה לית ליה גולד: בית שמאי כרי שמעון ובית הלל כרי יהודה אמר רב נחמן הכי והתנן בית שמאי אומרים מנביהו מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את המבלא בולה ובגמרא אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כרי יהודה ובית הלל כרי שמאי אמר רב נחמן שבת *דסתם לן תנא כרבי שמעון חתן *מתחבין את הדלועין ולפני הבהמה יואת הנבלה לפני הכלבים מוקים לה לבית הלל כרבי שמעון, אבל גבי דמי דהאי גולד דהבא הוי גולד טפי שמחילה לא היה בעולם אבל הם הכלי היה בעולם רק שגבר וכן משמע נמי בעירובין (דף מה: ושם) מילא בעיצא מיבלע בלעיי ופריך כל שכן דהוי גולד ואכסור ומאי פריך ודלמא הואו כר' שמעון דהא רבי שמעון מותר בגולד אלא ודאי היינו טעמא דפרשית דכיון דבלעיי לא היו כלל בעולם ואפי' ר' שמעון מודה דהאי טולד אכסור: מנביהין מעל השלחן עלמות וקליפין - שאינן מוקפות של עדשים מפני שהן ראוין למאכל בהמה לכך נ"ל שהם ראוים למאכל בהמה כגון עלמות רכים וקליפי' תפוחים ובית הלל סבירי כיון דלא חזי למאכל אדם לא: ובית הלל אומרים מסלק את הטבלא - והלא היא כוסים לדבר האכסור דהא לא שכת הואיל והניחם שם מעט ויש לומר דלפירוש רבינו חס נישא דפירש במסכת שבת* דלא הוי כוסים לדבר האכסור אלא כשרעתו להניחם שם כל היום אי גמי כיון דהוה שם אוכלין הוה ליה כוסים לדבר האכסור ולדבר המותר ושרי כדמוכה פרק טולד (שם דף קמ"ג) ועוד דאין זהמניח בטובה דהא אינו טעם היכי יפלו: דתנן מתחבין את הדלועין ופ"ה הכי דמי אי בדלועין שהיו מחוברין בין השמשות כהא ודאי מודה ר' שמעון נזרה שמה ישלה ויתלוש וי"ל דמייירי בתלושין וסלקא דעתך דאכסור דמשה להו אוכלין לפי שהן קשין והאסור מרקב אותם: ואת הגבלה כו' - אלו לריבין לפרש שנתכבלה בשבת ומכל מקום חני להו כהדי הדדי דלע"ג דבלועין לא הוי טעמא משום מוקפה כמו שנבלה משום דבשיהם שייך לון מחתבין:

[פסחים סה כ"ג]

עירובין פ"א [ולפניו שם יתחא]

שם ויזמא פ"ו:

[לקמן טעמיהו פ"ד מ"ג]

גליון הש"ס

בתנ"י ובה"א לא ישתנו עיין כ"ד פ"ק י"ט דשבת דף נ"ח :

שבת מה:

אמרו רבינו חננאל
אתחיל פסכת
ביצה בעורת (מהל' פ"ג)
גדול העצה, (מהל' פ"ג)

[ועי' תוס' כוס' לקמן לא: ד"ס ויפתח ויניח ויחיות מנ: ד"ס ספ"ח]

[ועי' תוס' שבת קמ"ג ד"ס ויפתח ויניח ויחיות מנ: ד"ס ספ"ח]